

NOKIOS: Ny digital normal

Adele Matheson Mestad, direktør

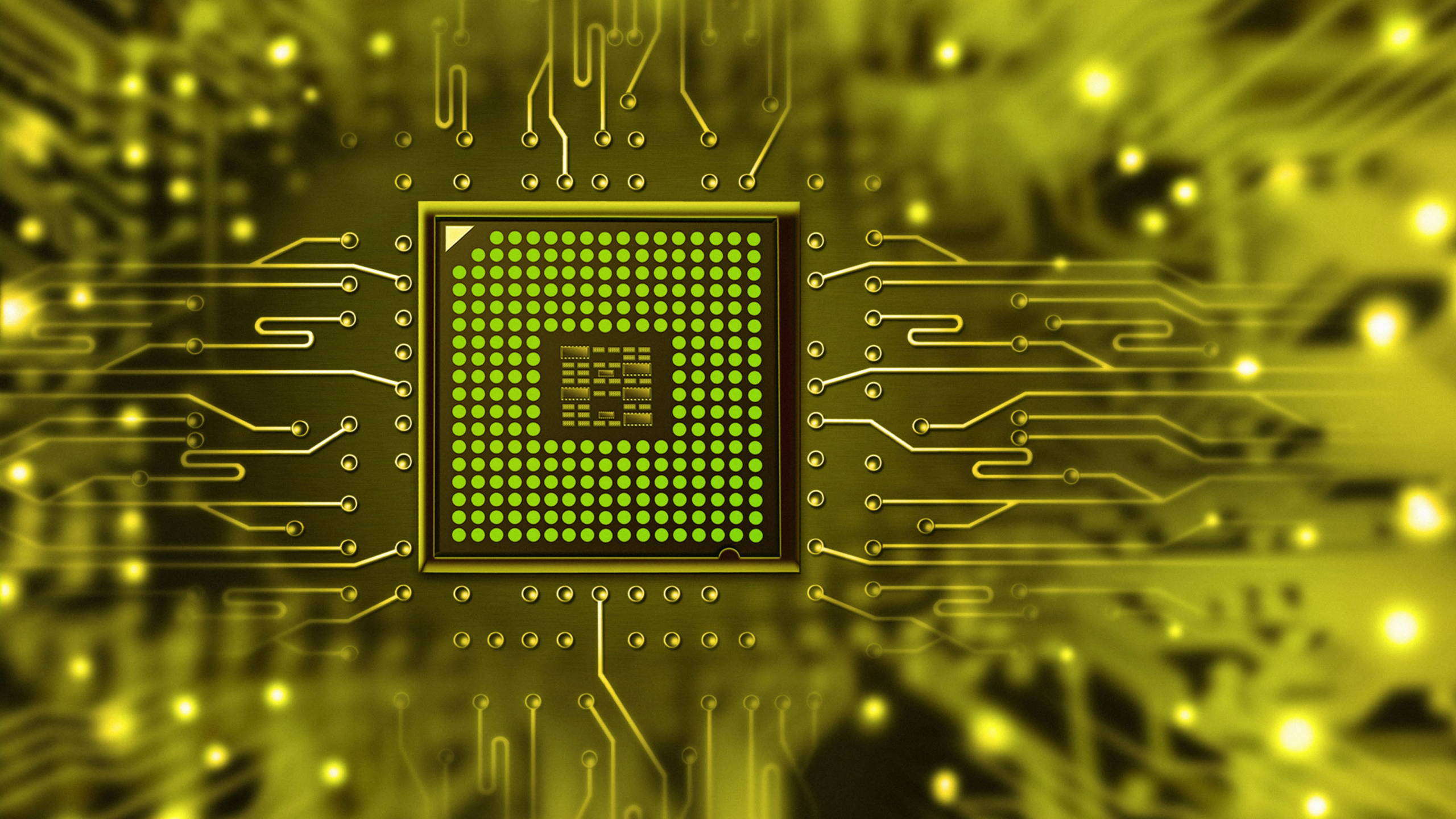

Norges institusjon for
menneskerettigheter

This advancement is important as other aspects of technological progress – such as processing speed or the price of electronic products – are strongly linked to Moore's law.

Licensed under [CC-BY-SA](#) by the author Max Roser.

Hvordan man vanligvis lager regler

VEILEDER TIL UTREDNING SINSTRUKSEN

INSTRUKS OM UTREDNING
AV STATLIGE TILTAK

Dato: 09.01.2021

STOP! Fengsel uten tingretten???? ALDRI!!!!!!

Dato: 31.01.2021

Jeg er sterkt imot innføring av portforbud og endring av grunnloven.

Jeg syns det er helt sykt at dette i det hele tatt kan vurderes.

Dato: 20.01.2021

NEI!

Dato: 31.01.2021

Portforbud gjør at jeg får mere frykt for livet. Er vant med å henge med venner og hvis den muligheten forsvinner så har jeg ingenting igjen

Justis- og beredskapsdepartementet og
Helse- og omsorgsdepartementet
Bare avgitt på regjeringen.no

Deres referanse: 21/157
Vår referanse: 2021/13
Dato: 29/01/2021

Høringsuttalelse – forslag om endringer i smittevernloven (portforbud)

1. Innledning

Vi viser til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet 8. januar 2021 om forslag om endringer i smittevernloven (portforbud).

Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) har som hovedoppgave å fremme og beskytte menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettsloven og den øvrige lovgivning, internasjonale traktater og folkeretten for øvrig. Vi skal bidra til å styrke gjennomføringen av menneskerettighetene, særlig ved å gi råd og fremme anbefalinger til Stortinget, regjeringen, Sametinget og andre. Høringsuttalelser er et sentralt virkemiddel i dette arbeidet.

Vårt overordnede innspill til høringen er at vi fraråder departementene å gå videre med en hjemmel for portforbud. Portforbud er så inngripende at det bør være klart at effekten av et slikt tiltak er verdt ulempene. Portforbud snur det menneskerettslige utgangspunktet om bevegelsesfrihet på hodet, slik at det er tillatelse til å bevege seg i offentligheten som må begrunnes. Dette griper etter NIMs syn så langt inn i essensen i bevegelsesfriheten at det skal svært mye til før det anses forholdsmessig i en situasjon hvor hjemmelen knytter seg bare til covid-19. Tiltakets inngripende karakter tilsier et skjerpet krav til den smittevernfarene begrunnelsen. Det ser ikke ut til at en klar smittevernfarelig begrunnelse for forslaget foreligger. På denne bakgrunn vil en så vidtgående hjemmel for portforbud medføre en betydelig risiko for at det gis forskriftsregler som er uforholdsmessige og som bryter med menneskerettighetene.

Uttrykket «portforbud», som brukes i overskriften til utkastet til lovforslag, har preg av en stikkordbetegnelse, som nødvendigvis er upresis. I utkastet til forskriftshjemmel heter det at Kongen kan fastsette «regler som begrenser adgangen til opphold på steder der allmennheten kan ferdes, herunder regler som forbyr opphold på slike steder.» Slike regler kan også omfatte pålegg som bare har et mindre preg av portforbud, slik som begrensninger eller forbud mot å oppholde seg et i område langt unna der man bor. I det følgende sikter vi til regler der kjernen er at man som utgangspunkt skal holde seg hjemme og på den måten unngå nærkontakt med andre utenfor hjemmet, jf. departementenes

beskrivelse i høringsnotatet punkt 1.1. Mer målrettede kontaktdempende tiltak, som vil kunne være en *effekt* av et bredt portforbud, finnes det allerede mer presise hjemler for.

2. Menneskerettslige utgangspunkter

Departementene gjennomgår i høringsnotatet punkt 4 de overordnede konstitusjonelle og folkerettslige rammene for et portforbud. Vi er langt på vei enig i de rettslige utgangspunktene for problemstillingene som reises opp mot menneskerettighetene.¹

Vi er enig i at et portforbud særlig aktualiserer bevegelsesfriheten etter Grunnloven § 106 og EMK fjerde tilleggspunkt artikkel 2. I motsetning til EMK TP 4 artikkel 2, har ikke Grunnloven § 106 noen begrensningshjemmel. Vi er imidlertid enige i at det må innfortolkes en adgang til å foreta begrensninger i rettigheten etter Grunnloven § 106 første ledd om bevegelsesfriheten, sett hen til Høyesteretts tilnærming til begrensninger i andre rettigheter og det folkerettslige forbildet i EMK TP 4 artikkel 2.²

Som redegjort for i høringsnotatet, kan et portforbud videre gripe inn i rettigheter som retten til privat- og familieliv etter Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8, religionsfriheten etter Grunnloven § 16 og EMK artikkel 9 og forsamlingsfriheten etter Grunnloven § 101 EMK artikkel 11. Tiltaket kan også gripe inn i eiendomsretten etter EMK TP 1 artikkel 1. Videre kan tiltaket ramme enkelte sårbare grupper, som barn, hjemløse, rusmisbrukere og personer med funksjonsnedsettelse, særlig hardt.

Inngrepets lovlighet vil bero på om tiltaket oppfyller kravet til hjemmel i lov, legitimt formål og om tiltaket er nødvendig og forholdsmessig. Når staten gjør inngrep i menneskerettigheter, er det staten som må godtgjøre at inngrepsvilkårene er oppfylt. Vi kommer tilbake til disse vurderingene i punkt 3.

Vi nevner også at staten er menneskerettslig forpliktet til å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner, og særlig vold mot kvinner og barn. Dette følger blant annet av EMK artikkel 3 og 8, barnekonvensjonen artikkel 19 og Europarådets konvensjon om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner (Istanbulkonvensjonen). I WHO's veiledning om menneskerettslige forhold ved smitteverntiltak ved covid-19 uttales det:

«Reports have highlighted that the stay at home measures are placing women at risk of/or in abusive relationships at increased risk of domestic or intimate partner violence. Violence against women and girls is an abject violation of human rights.»³

¹ Vi nevner at flere av menneskerettighetene som aktualiseres følger av flere rettslige instrumenter, herunder FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, men vil i det følgende først og fremst vise til Grunnloven og EMK.

² Adgangen til begrensninger i Grunnloven § 106 er nærmere vurdert i NIMs temarapport «Ivaretagelsen av menneskerettighetene ved håndteringen av utbruddet av covid-19», punkt 4.5.

³ Veiledningen er tilgjengelig her: <https://www.who.int/publications/i/item/addressing-human-rights-as-key-to-the-covid-19-response>

Et portforbud kan også aktualisere retten til frihet og sikkerhet etter EMK artikkel 5.

Vi er ikke kjent med praksis fra EMD eller andre overnasjonale organer som direkte angår de menneskerettslige grensene for et portforbud.

3. NIMs syn på forslaget til hjemmel for et portforbud

3.1. Innledning

Ut fra NIMs mandat om å fremme og beskytte menneskerettighetene, reiser forslaget til forskriftshjemmel to ulike spørsmål. Det ene er et *materielt* spørsmål om hvorvidt regler om portforbud kan innebære et forholdsmessig inngrep i menneskerettighetene, og i så fall på hvilke vilkår. Det andre er et *lovgivningsspørsmål* om hvordan en særskilt forskriftshjemmel påvirker hensynet til demokratisk involvering, forutberegnelighet og rettssikkerhet dersom spørsmålet om å innføre et portforbud reiser seg i fremtiden. Som vi redegjør for i punkt 3.3 nedenfor, mener NIM at hensynet til demokratisk involvering, forutberegnelighet og rettssikkerhet taler imot å innføre en særskilt hjemmel for portforbud i smittevernloven. Vi drøfter første spørsmål om forholdsmessighet om lovligheten av portforbud etter menneskerettighetene i punkt 3.2 og lovgivningsspørsmålet i punkt 3.3.

3.2. Konkret vurdering av lovligheten av portforbud etter menneskerettighetene

Utgangspunkter

Som gjennomgangen av de menneskerettslige utgangspunktene viser, er portforbud et vesentlig inngrep i flere menneskerettigheter. Slike inngrep kan bare være legitime når de har hjemmel i lov, ivaretar et legitimt formål, og er nødvendige og forholdsmessige. Et annet sentralt poeng er at man ikke kan gripe inn i essensen i en rettighet, slik at rettigheten blir illusorisk. Ved full tilsidesettelse av menneskerettigheter kreves derogasjon, som ikke er aktuelt her.⁴ Hensynet til å beskytte helse, herunder smittevern, er et legitimt formål etter alle de aktuelle menneskerettighetene.

I det følgende vil vi særlig vurdere portforbudets lovlighet opp mot adgangen til å gjøre inngrep i bevegelsesfriheten etter Grunnloven § 106 og EMK TP 4 artikkel 2. Forholdet til retten til frihet og sikkerhet etter EMK artikkel 5 behandles i punkt 3.4 nedenfor.

⁴ Jf. EMK artikkel 15 og SP artikkel 4.

I ukene før valget har Solberg nedsatt flere nye utvalg enn i hele fjor

I valgkampen har Erna Solberg oppnevnt 14 offentlige utvalg. Det er mer enn i hele fjor.

Statsminister Erna Solberg (H) har i valgkampen hatt det svært travelt med å sette i gang offentlige utredninger.

© Gorm Kallestad, NTB

Her er «Farmen»-kjendisene 2022

ANNONSE

← Ads by Google

Send feedback

Why this ad? ▶

NYE DELTAKERE: Disse kjendisene deltar i «Farmen kjendis» 2022. Foto: Espen Solli (TV 2)

PARTILEDERENS NYE KLÆR: Trygve Slagsvold Vedum i ny rolle – og drakt. Foto: NRK

«Maskorama»: Trygve Slagsvold

Valgte reality-konkurranse foran valgkampinnspurt

Trygve Slagsvold Vedum forsvarer Kompani Lauritzen-deltagelse. – Vi gjorde et bevisst valg.

SOLDAT: Emilie Enger Mehl er Hedmark Senterparti sin andrekandidat til stortingsvalget, men dropper valgkampinnspurten til fordel for opptak i Kompani Lauritzen.

FOTO: MATTI BERNITZ/TV2

Sidespor

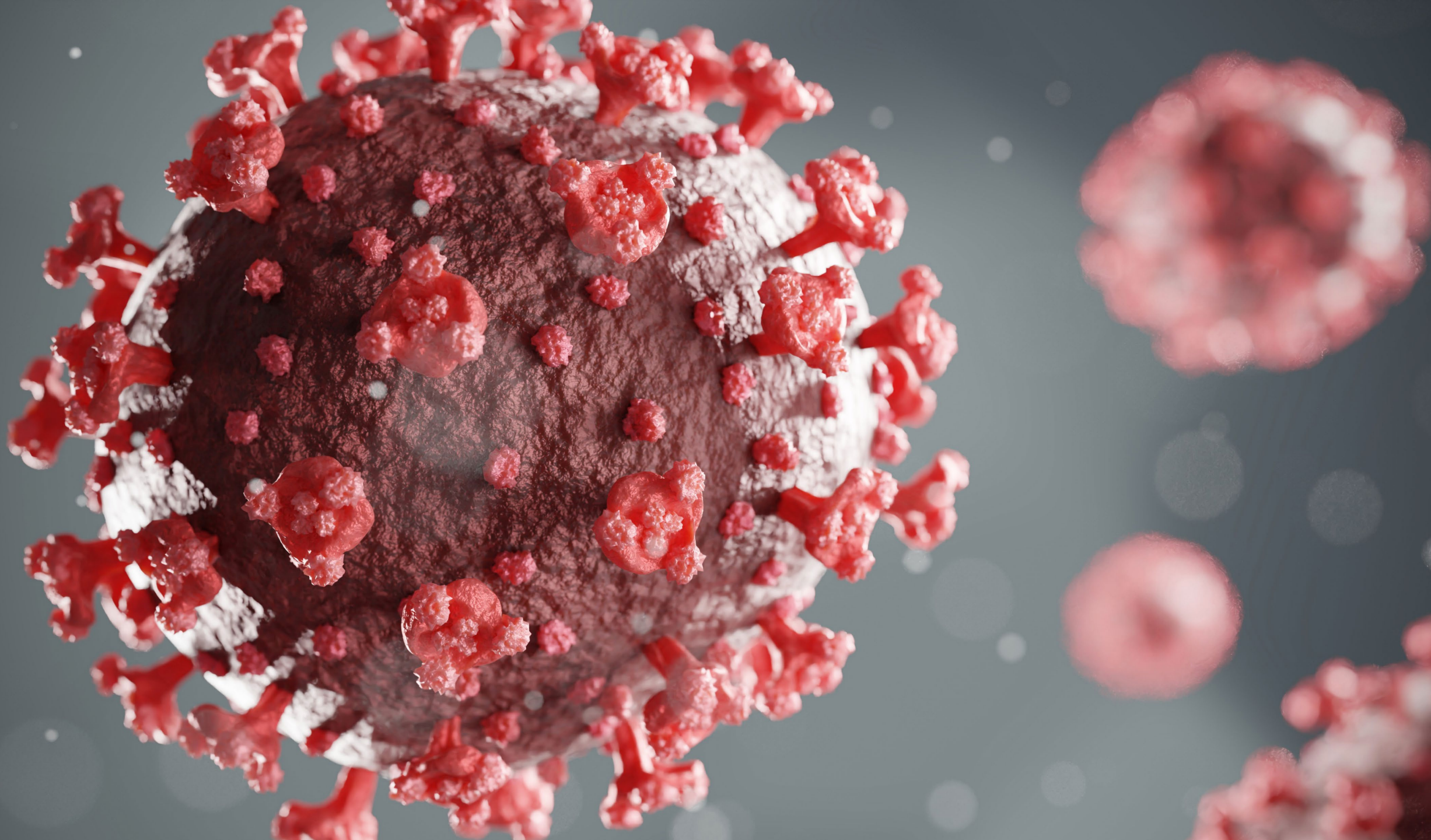

ANNONSERER STORSATSING: Visepresident for Facebooks globale arbeid Nick Clegg (bak) og selskapets toppsjef Mark Zuckerberg etter et møte om regulering av sosiale medier i Irland i 2019. Foto: Niall Carson / PA Wire

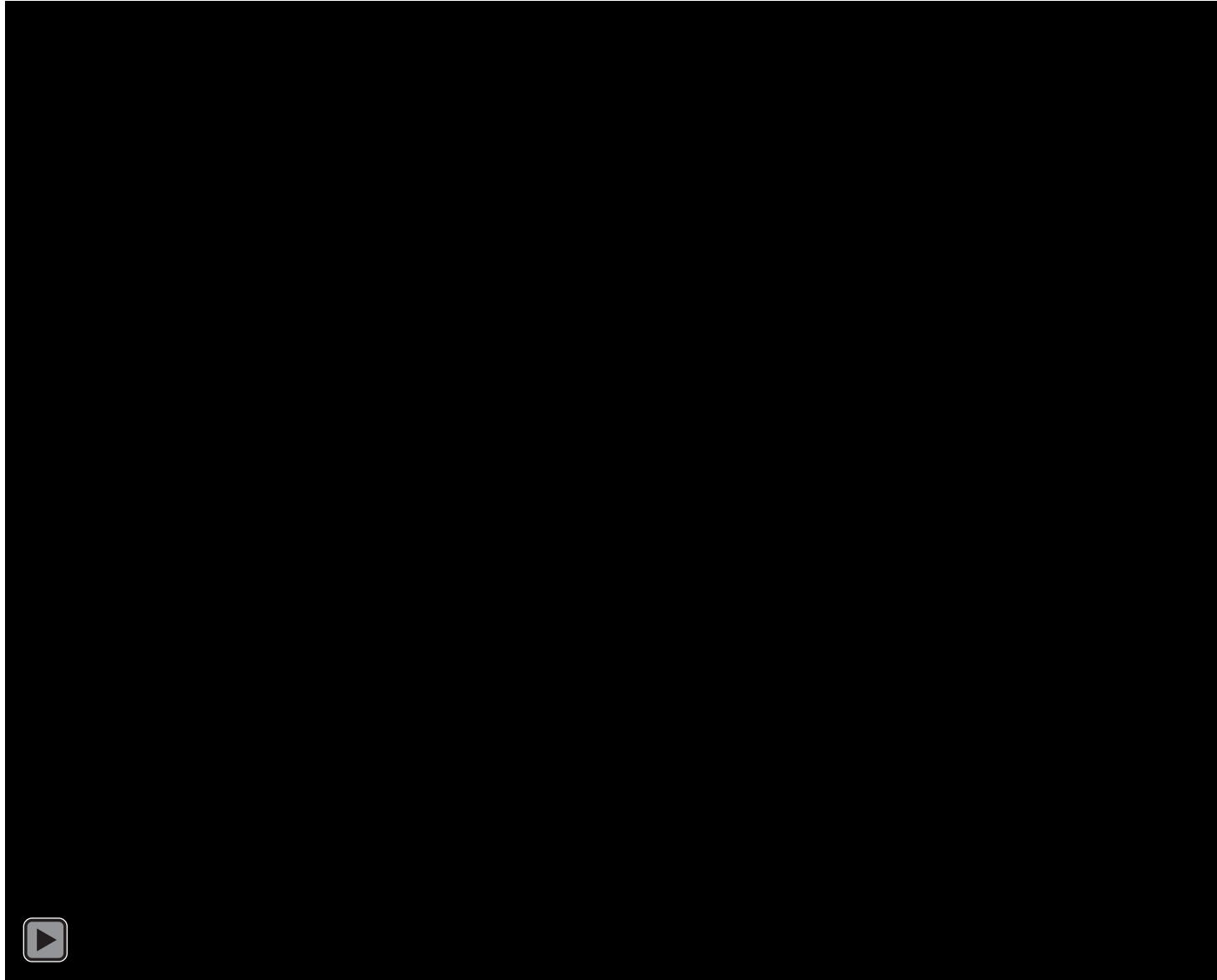
Bekymret over Facebooks storsatsing: – Har altfor mye makt og innflytelse

Facebook har satt i gang arbeidet med å skape et såkalt «metaverse». Det kan skape utfordringer både for personvernet og ytringsfriheten, mener eksperter.

NIMSALABIM

Besøk gjerne vår nettside (www.nhri.no)
og sosiale medier, for mer informasjon om NIM

Norges institusjon for
menneskerettigheter

nim_norge